

OPORTUNITĂȚI PENTRU O ECONOMIE CIRCULARĂ DUPĂ CRIZA PANDEMICA⁷

Corina GRIBINCEA

Institutul National de Cercetari Economice, Chisinau, Moldova
cgribincea@gmail.com

Rezumat. Odată cu apariția crizei pandemice se conturează noi tendințe în modul de producere, distribuție, cumpărare și consum, acestea fiind influențate de noile limitări, par să favorizeze o economie circulară - singura filozofie economică care poate satisface în mod durabil nevoile oamenilor pe termen lung și un model economic alternativ, în care produsele și serviciile sunt concepute cu scopul final. Lucrarea prezintă un studiu sintetic al experiențelor internaționale în organizarea economiei circulare în perioada postcriză pandemică.

Cuvinte-cheie: economie circulară, criză pandemică, lanț valoric, strategii.

JEL Clasification: C40, G01, G00, Q5

Pentru implementarea unei economii circulare, punctul de plecare este o nouă proiectare a proceselor de fabricație, a produselor și serviciilor pentru a asigura o durabilitate mai lungă a produsului, reparații simple, posibilitatea modernizării, reciclarea masivă a componentelor și a materiilor prime înainte de sfârșitul duratei de viață. Astfel, întregul lanț valoric ar trebui revizuit, pornind de la utilizarea materiilor prime, până la inovația tehnologică aplicată producției, până la dezvoltarea sistemelor de distribuție eficiente, până la o utilizare mai responsabilă a produsului, până la reciclarea sa, care exercită un efect important asupra tuturor elementelor lanțului valoric; utilizarea materiilor prime prin furnizarea de materiale reciclate și a unor resurse naturale, modifică procesele de fabricație și lanțul de distribuție și, în final, contribuie la determinarea unei durate de viață mai lungi a produselor. Prin urmare, este necesară schimbarea și concentrarea puternică bazată pe inovare, capabilă să implice schimbări tehnologice, organizaționale, comportamentale și de reglementare și să conceapă noi modele de relații între întreprinderi și consumatori, pe termen mediu - lung. Punerea în aplicare a unui model de economie circulară necesită implicarea societății și a întreprinderilor pentru a atinge țintele de zero deșeuri, zero emisii urbane și practici de reciclare a materialelor.

Odată cu apariția crizei pandemice se înregistrează noi tendințe în modul de producere, distribuție, cumpărare și consum. Aceste tendințe, influențate de noile limitări, par să favorizeze o economie circulară - singura filozofie economică care poate satisface în mod durabil nevoile oamenilor pe termen lung. O economie circulară este un model economic alternativ, în care produsele și serviciile sunt concepute cu scopul final. Producția încurajează regenerarea și refacerea, permițând materialelor să fie redirectionate înapoi la cicluri de nutrienți industriali sau biologici. Consumul și piețele sunt concepute pentru a optimiza utilizarea produselor existente, iar accesul la produse este încurajat în favoarea reutilizării proprii.

Conform studiilor (WEF), o lume post-pandemică cu o economie circulară se va baza pe 4 principii esențiale:

1. Modalitatea plăților pentru servicii;
2. Consum local;
3. Lanțuri de aprovizionare scurte și dependență scăzută de import;
4. Limitarea consumului pe baza limitărilor capacității.

Comportamentul consumatorului este dramatic în timpul pandemiei în ceea ce privește consumul și cumpăraturile în panică atât la nivel de individ cât și la nivel guvernamental. Ceea ce o persoană consideră esențial și cum intenționează să facă față unei crize poate fi foarte diferit de altcineva. Consumatorii pot adopta o abordare „colecționară” cu accent pe deținerea de bunuri sau o abordare „colectiv-împărtășitoare” axată pe partajarea serviciului de bunuri. Partajarea modelelor dezvoltate pentru schimbul de produse poate să nu fie percepută bine în această pandemie din cauza preocupărilor de igienă.

⁷⁷ Studiul a fost elaborat în cadrul Proiectului 20.80009.0807.22 Dezvoltarea mecanismului de formare a economiei circulare în Republica Moldova.

Cu toate acestea, dacă modelele de servicii „plata pentru performanță” sau „accesul asupra proprietății” ar fi existat, ar fi putut fi o soluție excelentă pentru a oferi o flexibilitate.

În fața unei scăderi a veniturilor, consumatorii vor fi mai puțin împovărați cu plata costurilor fixe, deținând și utilizând un mijloc fix. Având opțiunea de a plăti pentru un serviciu, mai degrabă decât deținerea unui bun, oferă alternative pentru a gestiona consumul, fie prin reducerea cheltuielilor, fie optând pentru alternativa de bază. Sistemele de servicii pentru produse concepute pentru a evita contactul, oferă o flexibilitate excelentă consumatorilor pentru a „ușura sarcina” în noua lume a incertitudinii.

Mentținerea securității alimentare și a funcționării continue a liniilor de aprovizionare este crucială pentru orice economie în timpul unei crize. Țările care se bazează pe importuri au continuat să găsească noi soluții. Întreruperea lanțului de aprovizionare a restrâns mișcarea mărfurilor către piețele de destinație, provocând deficiențe și creșterea nivelului de sărăcie la nivel mondial.

În prezent se încurajează aprovizionarea alternativă locală și deschiderea piețelor locale. Aceasta este ceea ce stimulează o economie circulară - lanțurile de aprovizionare locale pentru a permite circulația locală a fluxurilor de nutrienți. Când țările ușurează blocarea, este posibil ca multe să încerce să funcționeze cu activitate restricționată peste granițe pentru o perioadă de timp, încurajând în continuare activitățile economice să fie mai mult sau mai puțin autonome.

Desglobalizarea este o tendință clară, care se atestă în prezent. Se preconizează că comerțul mondial se va contracta între 13% și 32% în 2020 (WEF), ceea ce indică nu numai bunurile finite, ci și materialele și componentele utilizate în producția industrială. Dependența de lanțurile internaționale de aprovizionare poate începe să fie văzută ca fiind mai riscantă decât aprovizionarea produselor și componentelor la nivel local. Obținerea securității în aprovizionarea cu componente pentru producție nu este ușoară de realizat fără a anticipa acumularea sau lipsa stocurilor, astfel încât lanțurile de producție locale pot fi considerate mai favorabile decât înainte. Economia „reparațiilor” și microindustriile locale pot fi apreciate pentru asigurarea unei aprovizionări fiabile de produse la îndemână, comparativ cu un lanț lung de aprovizionare care oferă un bun mai ieftin.

Concluzii. Considerăm că dispunând de resurse limitate este necesar să facilităm prioritizarea nevoilor. Astfel consumul poate fi grupat și clasificat, pentru a permite guvernelor să răspundă rapid la crize într-o lume post-pandemică. Guvernele trebuie să aibă o ierarhie a activităților pe care le consideră cruciale pentru supraviețuire și continuitate. Totodată criza pandemică, întrerupând într-o oarecare măsură consumul de masă, creează noi modele de consum, de aceea este prea devreme pentru a spune dacă noua lume după pandemie va „reveni la normal” și va reveni la nivelurile anterioare de consum. În ceea ce privește serviciile - unele se vor pierde, în timp ce altele interconectate și dependente, cum ar fi călătoriile și petrecerea timpului liber, ar putea dura mai mult timp pentru recuperare. Transformarea digitală involuntară va permite organizațiilor să încurajeze munca la distanță mai mult decât înainte, chiar și după relaxarea socială. Încrederea în socializare, echilibrul dintre productivitate și economii de costuri ca consecință a trecerii prin pandemie va schimba modul de a gândi și atitudinea față de risc. Strategiile aplicabile de economia circulară vor pune baza următorului nivel de gândire pentru a remodela și reformula noile economii, astfel încât să fie mai conștiente de mediu și mai responsabile decât cele precedente.

Bibliografie

1. Alexandru Gribincea, Corina Gribincea, Alexandru A Gribincea. The Impact of Economic Activity on Global Warming, “New Silk Road: Business Cooperation and Prospective of Economic Development”(NSRBCPED 2019), Atlantis Press, 2020, ap. 847-856
2. Corina Gribincea. Managementul economiei „verzi” prin prisma ecologică. In: Teoria și practica administrării publice 2019. Conferința "Teoria și practica administrării publice" Chișinău, Moldova, 17 mai 2019, pag. 482-485
3. Gribincea Alexandru, Gribincea Corina, Kabaha Ali. The interaction between the “green” and “digital” economy. In: Journal of Research on Trade, Management and Economic Development Nr. 2(12) / 2019 pag.57-70
4. WEF <https://www.weforum.org/agenda/archive/circular-economy>